

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 5. decembra 2017*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 325 ZFEÚ – Rozsudok z 8. septembra 2015, Taricco a. i. (C-105/14, EU:C:2015:555) – Trestné konanie týkajúce sa trestných činov v oblasti dane z pridanej hodnoty (DPH) – Vnútroštátna právna úprava stanovujúca premlčacie doby, ktoré môžu viesť k beztrestnosti trestných činov – Poškodenie finančných záujmov Európskej únie – Povinnosť neuplatniť akékoľvek ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré by mohlo ohroziť splnenie povinností, ktoré členským štátom ukladá právo Únie – Zásada zákonnosti trestných činov a trestov“

Vo veci C-42/17,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Corte Costituzionale (Ústavný súd, Taliansko) z 23. novembra 2016 a doručený Súdnemu dvoru 26. januára 2017, ktorý súvisí s trestným konaním proti:

M. A. S.,

M. B.,

za účasti:

Presidenza del Consiglio dei Ministri,

Súdny dvor (veľká komora),

v zložení: K. Lenaerts, predseda, A. Tizzano, podpredseda, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, J. L. da Cruz Vilaça (spravodajca), C. G. Fernlund a C. Vajda, predsedovia komôr, A. Borg Barthet, J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, M. Safjan, F. Biltgen, K. Jürimäe, M. Vilaras a E. Regan, sudcovia,

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: R. Schiano, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 29. mája 2017,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- M. A. S., v zastúpení: G. Insolera, A. Soliani a V. Zeno-Zencovich, avvocati,
- M. B., v zastúpení: N. Mazzacuva a V. Manes, avvocati,
- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci G. De Bellis, G. Galluzzo a S. Fiorentino, avvocati dello Stato,

* Jazyk konania: taliančina.

– Európska komisia, v zastúpení: P. Rossi, J. Baquero Cruz, H. Krämer a K. Banks, splnomocení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 18. júla 2017,

vydal tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ, ako bol vyložený v rozsudku z 8. septembra 2015, Taricco a i. (C-105/14, EU:C:2015:555) (ďalej len „rozsudok Taricco“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci trestného konania začatého proti M. A. S. a M. B. týkajúceho sa trestných činov v oblasti dane z pridanej hodnoty (DPH).

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ stanovuje:
„1. Únia a členské štáty zamedzia podvody a iné protiprávne konanie poškodzujúce finančné záujmy Únie prostredníctvom opatrení, ktoré sa prijímú v súlade s týmto článkom, čo má pôsobiť odradzujúco a tak, aby to poskytlo, v členských štátoch, inštitúciách, orgánoch, úradoch a agentúrach Únie účinnú ochranu.
2. Členské štáty prijímú rovnaké opatrenia na zamedzenie podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, aké prijímajú na zamedzenie podvodov poškodzujúcich ich vlastné finančné záujmy.“

Talianske právo

- 4 Článok 25 talianskej Ústavy stanovuje:
„Nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.
Nikomuto nemožno uložiť trest na základe zákona, ktorý nebol účinným v čase pred spáchaním činu, ktorého sa dopustil.
Nikoho nemožno podrobiť bezpečnostným opatreniam inak, ako z dôvodov, ktoré ustanoví zákon.“
- 5 Článok 157 codice penale (trestný zákon) v znení legge n. 251 (zákon č. 251) z 5. decembra 2005 (GURI č. 285 zo 7. decembra 2005) (ďalej len „trestný zákon“) stanovuje:
„Trestnosť činu zaniká uplynutím premlčacej doby rovnajúcej sa hornej hranici trestu odňatia slobody stanoveného za daný trestný čin príslušným ustanovením, v každom prípade však v trvaní aspoň šesť rokov, pokiaľ ide o zločiny, a štyri roky, pokiaľ ide o prečiny, aj keby za tieto trestné činy bolo možné uložiť iba peňažnú pokutu.
...“

6 Článok 160 trestného zákona stanovuje:

„Premlčanie sa prerušuje na základe rozsudku alebo trestného rozkazu.

Premlčanie sa prerušuje aj na základe uznesení o osobných predbežných opatreniach... [a] uznesení o nariadení predbežného prejednanja obžaloby....

Ak bolo premlčanie prerušené, odo dňa prerušenia začína plynúť nová premlčacia doba. V prípade, že existuje viacero úkonov, ktoré vedú k prerušeniu plynutia premlčacej doby, premlčacia doba začína plynúť od neskoršieho z nich; premlčacie doby podľa článku 157 však nemožno v nijakom prípade predĺžiť nad rámec premlčacích dôb uvedených v článku 161 druhom odseku s výnimkou trestných činov stanovených v článku 51 ods. 3a a 3c trestného poriadku.“

7 Podľa článku 161 druhého odseku trestného zákona:

„S výnimkou stíhania trestných činov podľa článku 51 ods. 3a a 3c trestného poriadku nemôže prerušenie premlčania v žiadnom prípade viesť k predĺženiu premlčacej doby o viac než štvrtinu jej maximálnej dĺžky podľa...“

8 Podľa článku 2 decreto legislativo n. 74, nuova disciplina dei reati in materia di imposte sui redditi e sul valore aggiunto (legislatívny dekrét č. 74, ktorým sa stanovuje nová právna úprava trestných činov v oblasti dane z príjmov a dane z pridanej hodnoty), z 10. marca 2000 (GURI č. 76 z 31. marca 2000, ďalej len „dekrét č. 74/2000“), sa podanie podvodného priznania k DPH uvedením neexistujúcich aktivít vo fiktívnych faktúrach a iných podkladoch potrestá trestom odňatia slobody od jedného roka a šiestich mesiacov až do šesť rokov.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 9 V rozsudku Taricco Súdny dvor konštatoval, že článok 160 posledný odsek trestného zákona v spojení s článkom 161 tohto zákona (ďalej len „predmetné ustanovenia trestného zákona“) tým, že uvádzajú, že úkon, ktorý vedie k prerušeniu plynutia premlčacej doby a spadá do rámca trestných stíhaní týkajúcich sa závažných podvodov v oblasti DPH, má za následok predĺženie premlčacej doby iba o štvrtinu jej pôvodnej dĺžky, môžu ohroziť splnenie povinností, ktoré členským štátom ukladá článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ v prípade, že by uvedené vnútroštátne ustanovenia v značnom počte prípadov závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie bránili uloženiu účinných a odstrašujúcich trestov, alebo že by stanovili dlhšie premlčacie doby pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy dotknutého členského štátu než pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie. Súdny dvor rovnako rozhodol, že prináleží príslušnému vnútroštátnemu súdu poskytnúť plný účinok článku 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ tak, že sa podľa potreby zdrží od uplatňovania ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré by dotknutému členskému štátu mohli brániť v splnení povinností, ktoré mu ukladajú uvedené ustanovenia Zmluvy o FEÚ.
- 10 Corte suprema di cassazione (Kasačný súd, Taliansko) a Corte d'appello di Milano (Odvolací súd Miláno, Taliansko), ktoré sa odvolávali na ústavnosť pred Corte costituzionale (Ústavný súd, Taliansko), sa domnievajú, že pravidlo vyplývajúce z uvedeného rozsudku je uplatniteľné v rámci dvoch konaní, ktoré prejednávajú. Tieto konania sa totiž týkajú trestných činov patriacich do dekrétu č. 74/2000, ktoré možno kvalifikovať ako závažné. Okrem toho takéto trestné činy by sa premlčali, ak by sa mali uplatniť ustanovenia predmetného trestného zákona, zatiaľ čo v opačnom prípade by uvedené konania mohli viesť k odsúdeniu.
- 11 Navyše Corte d'appello di Milano (Odvolací súd Miláno) má pochybnosť o tom, či bola povinnosť vyplývajúca z článku 325 ods. 2 ZFEÚ splnená, pokiaľ ide o konanie, ktoré prejednáva. Trestný čin založenia zločineckej skupiny na účely pašovania tabakových výrobkov v zahraničí, stanovený

v článku 291c decreto del Presidente della Repubblica n. 43, recante approvazione del testo unico delle disposizioni legislative in materia doganale (dekrét prezidenta republiky č. 43 týkajúci sa schválenia jednotného textu právnych predpisov v colných veciach), z 23. januára 1973 (GURI č. 80 z 28. marca 1973), hoci je podobný trestným činom, na ktoré sa vzťahuje dekrét č. 74/2000, o ktoré ide v konaniach vo veci samej, nepodlieha rovnakým pravidlám týkajúcim sa stropu premlčacej doby ako tieto trestné činy.

- 12 Corte suprema di cassazione (Kasačný súd) a Corte d'appello di Milano (Odvolací súd Miláno) sa tak domnievajú, že sú povinné v súlade s pravidlom uvedeným v rozsudku Taricco zdržať sa uplatňovania premlčacej lehoty stanovenej v dotknutých ustanoveniach trestného zákona a rozhodnúť vo veci samej.
- 13 Corte costituzionale (Ústavný súd) vyjadruje pochybnosti o súlade takéhoto riešenia s najvyššími zásadami talianskeho ústavného poriadku a s dodržaním neodňateľných ľudských práv. Konkrétne podľa tohto súdu môže uvedené riešenie ohroziť zásadu zákonnosti trestných činov a trestov, ktorá vyžaduje najmä to, aby boli trestnoprávne ustanovenia presne určené a nemohli byť retroaktívne.
- 14 V tejto súvislosti Corte costituzionale (Ústavný súd) spresňuje, že v talianskom právnom poriadku má režim premlčania v oblasti trestného práva hmotnoprávnu povahu, a preto patrí do pôsobnosti zásady zákonnosti uvedenej v článku 25 talianskej Ústavy. V dôsledku toho musí byť uvedený režim stanovený presnými pravidlami účinnými v čase spáchania predmetného trestného činu.
- 15 Za týchto podmienok sa Corte costituzionale (Ústavný súd) domnieva, že sa naň obrátili dotknuté vnútroštátne súdy, aby sa vyjadril, či pravidlo uvedené v rozsudku Taricco spĺňa požiadavku „určenia“, ktorou sa podľa talianskej ústavy musí vyznačovať právna úprava trestného práva hmotného.
- 16 V prvom rade je preto potrebné overiť, či dotknutá osoba mohla v čase spáchania dotknutého trestného činu vedieť, že právo Únie ukladá vnútroštátnemu súdu za podmienok vymedzených v uvedenom rozsudku povinnosť neuplatniť dotknuté ustanovenia trestného zákona. Okrem toho požiadavka týkajúca sa toho, aby bola trestnosť činu a uplatniteľného trestu vopred a jasne určiteľná páchatelom trestného činu, taktiež vyplýva z relevantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcej sa článku 7 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDLP“).
- 17 Po druhé vnútroštátny súd konštatuje, že rozsudok Taricco dostatočne nespresňuje skutočnosti, ktoré musí vnútroštátny súd zohľadniť na stanovenie „značného počtu prípadov“, ku ktorým sa viaze uplatňovanie pravidla vyplývajúceho z tohto rozsudku, a nepredstavuje preto obmedzenie diskrečnej právomoci súdov.
- 18 Navyše podľa tohto súdu rozsudok Taricco nerozhodol o súlade pravidla, ktoré uvádza, s najvyššími zásadami talianskeho ústavného poriadku a výslovne zveril túto úlohu príslušným vnútroštátnym súdom. V tejto súvislosti uvádza, že v bode 53 tohto rozsudku je uvedené, že ak sa vnútroštátny súd rozhodne neuplatniť dotknuté ustanovenia trestného zákona, musí takisto zabezpečiť, aby sa dodržiavali základné práva dotknutých osôb. Dodáva, že v bode 55 uvedeného rozsudku sa spresňuje, že takéto neuplatnenie je možné za predpokladu, že vnútroštátny súd overí dodržanie práv obvinených.
- 19 Okrem toho vnútroštátny súd uvádza, že Súdny dvor v rozsudku vo veci Taricco rozhodol o otázke súladu pravidla uvedeného v tomto rozsudku s článkom 49 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), len pokiaľ ide o zásadu zákazu retroaktivity. Súdny dvor však nepreskúmal druhú časť zásady zákonnosti trestných činov a trestov, konkrétne požiadavku, podľa ktorej právna úprava týkajúca sa režimu sankcií musí byť dostatočne presná. Ide však o požiadavku, ktorá je súčasťou ústavných tradícií spoločných pre členské štáty, ako aj súčasťou systému ochrany zavedeného EDLP,

a ktorá preto predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie. Aj keby sa režim premlčania v oblasti trestného práva v talianskom právnom poriadku mal považovať že režim procesného charakteru, nič to nemení na tom, že sa musí uplatňovať podľa určitých pravidiel.

20 Za týchto podmienok Corte costituzionale (Ústavný súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdneho dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že trestnému súdu ukladá povinnosť neuplatniť vnútroštátne právne predpisy o premlčaní, ktoré v značnom počte prípadov bránia potláčaniu závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, alebo ktoré stanovujú kratšie premlčacie doby pre podvody poškodzujúce finančné záujmy Únie než pre podvody poškodzujúce finančné záujmy štátu, a to aj v prípade, že toto neuplatnenie by vychádzalo z nedostatočne určitého právneho základu?

2. Má sa článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že trestnému súdu ukladá povinnosť neuplatniť vnútroštátne právne predpisy o premlčaní, ktoré v značnom počte prípadov bránia potláčaniu závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, alebo ktoré stanovujú kratšie premlčacie doby pre podvody poškodzujúce finančné záujmy Únie než pre podvody poškodzujúce finančné záujmy štátu, a to aj v prípade, že premlčanie je v právnom poriadku členského štátu súčasťou trestného práva hmotného a podlieha zásade zákonnosti?

3. Má sa [rozsudok Taricco] vykladať v tom zmysle, že trestnému súdu ukladá povinnosť neuplatniť vnútroštátne právne predpisy o premlčaní, ktoré v značnom počte prípadov bránia potláčaniu závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, alebo ktoré stanovujú kratšie premlčacie doby pre podvody poškodzujúce finančné záujmy Únie než pre podvody poškodzujúce finančné záujmy štátu, a to aj v prípade, že toto neuplatnenie by bolo v rozpore s najvyššími zásadami ústavného poriadku členského štátu alebo s neodňateľnými ľudskými právami priznanými ústavou daného členského štátu?“

21 Predseda Súdneho dvora uznesením z 28. februára 2017, M. A. S. a M. B. (C-42/17, neuvverejnený, EU:C:2017:168), vyhovel návrhu vnútroštátneho súdu na prejednanie tejto veci v skrátenom konaní upravenom v článku 23a Štatútu Súdneho dvora Európskej únie a článku 105 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné úvahy

22 Treba pripomenúť, že prejudiciálne konanie stanovené v článku 267 ZFEÚ nastoľuje dialóg medzi Súdny dvorom a súdmi členských štátov, ktorého cieľom je zabezpečiť jednotný výklad práva Únie, ako aj jeho súdržnosť, plný účinok a autonómiu [pozri v tomto zmysle stanovisko 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 176].

23 Konanie upravené v článku 267 ZFEÚ je tak nástrojom spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi, prostredníctvom ktorého Súdny dvor poskytuje vnútroštátnym súdom výklad práva Únie, ktorý potrebujú na rozhodnutie sporov, ktoré prejednávajú (pozri v tomto zmysle rozsudok z 5. júla 2016, Ogňanov, C-614/14, EU:C:2016:514, bod 16).

24 V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že keď Súdny dvor odpovedá na prejudiciálne otázky, prislúcha mu v rámci rozdelenia právomocí medzi súdy Únie a vnútroštátne súdy zohľadniť právny a skutkový rámec, do ktorého sú prejudiciálne otázky vsadené, tak ako ho definuje rozhodnutie vnútroštátneho súdu (rozsudok z 26. októbra 2017, Argenta Spaarbank, C-39/16, EU:C:2017:813, bod 38).

- 25 Treba uviesť, že v rámci konania vedúceho k rozsudku Taricco, Tribunale di Cuneo (súd v Cuneo, Taliansko) položil Súdnemu dvoru otázku, pokiaľ ide o výklad článkov 101, 107 a 119 ZFEÚ, ako aj článku 158 smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 2006, s. 1).
- 26 Súdny dvor však v rozsudku Taricco rozhodol, že na účely trestného konania prebiehajúceho na tomto talianskom súde bolo potrebné poskytnúť tomuto súdu výklad článku 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ.
- 27 Vo veci samej Corte costituzionale (Ústavný súd) predkladá otázku týkajúcu sa prípadného porušenia zásady zákonnosti trestných činov a trestov, ktorá môže vyplývať z povinnosti uvedenej v rozsudku Taricco neuplatniť dotknuté ustanovenia trestného zákona vzhľadom na jednak hmotnoprávnu povahu pravidiel o premlčaní stanovených v talianskom právnom poriadku, čo znamená, že tieto pravidlá sú pre osoby podliehajúce súdnej právomoci v čase spáchania vytýkaných trestných činov primerane predvídateľné, pričom ich nemožno meniť *in peius* retroaktívne, a jednak požiadavku, podľa ktorej akékoľvek vnútroštátne právne predpisy týkajúce sa režimu trestnosti musia vychádzať z dostatočne určitého právneho základu, aby bolo možné stanoviť rámec a usmerniť posúdenie vnútroštátneho súdu.
- 28 Súdnemu dvoru preto prináleží spresniť z hľadiska otázok, ktoré boli predložené vnútroštátnym súdom, týkajúcich sa tejto zásady, a o ktorých nevedel vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Taricco, výklad článku 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ podaný v tomto rozsudku.

O prvej a druhej otázke

- 29 Svojou prvou a druhou otázkou, ktoré treba skúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť, aby v rámci trestného konania týkajúceho sa trestných činov v oblasti DPH upustil od uplatnenia vnútroštátnych ustanovení v oblasti premlčania patriacich do vnútroštátneho hmotného práva, ktoré bránia uloženiu účinných a odstrašujúcich trestných sankcií v značnom počte prípadov závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, alebo ktoré stanovia kratšie premlčacie doby pre prípady podvodov poškodzujúcich uvedené záujmy než pre tie, ktoré poškodzujú finančné záujmy dotknutého členského štátu, a to aj v prípade, ak by splnenie tejto povinnosti viedlo k porušeniu zásady zákonnosti trestných činov a trestov z dôvodu nedostatočnej určitosti uplatniteľného práva alebo z dôvodu retroaktívneho uplatnenia tohto práva.
- 30 Treba pripomenúť, že článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ ukladá členským štátom povinnosť bojovať proti protiprávnym konaniam poškodzujúcim finančné záujmy Únie prostredníctvom účinných a odstrašujúcich opatrení, ako aj prijať rovnaké opatrenia na boj proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Únie, aké prijímajú na boj proti podvodom poškodzujúcim ich vlastné finančné záujmy.
- 31 Keďže vlastné zdroje Únie zahŕňajú podľa rozhodnutia Rady 2014/335/EÚ, Euratom z 26. mája 2014 o systéme vlastných zdrojov Európskej únie (Ú. v. EÚ L 168, 2014, s. 105) okrem iného príjmy pochádzajúce z uplatnenia jednotnej sadzby na harmonizovaný vymeriavací základ DPH stanovený v súlade s pravidlami Únie, existuje priama súvislosť medzi výberom príjmov z DPH v súlade s uplatniteľným právom Únie na jednej strane a dostupnosťou zodpovedajúceho zdroja založeného na DPH v rozpočte Únie na strane druhej, pretože akýkoľvek výpadok vo výbere týchto príjmov spôsobuje potenciálne zníženie tohto druhu zdroja finančných prostriedkov (pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 26, a Taricco, bod 38).

- 32 Členským štátom prináleží zabezpečiť účinný výber vlastných zdrojov Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. apríla 2016 *Degano Trasporti*, C-546/14, EU:C:2016:206, bod 21). V tejto súvislosti majú uvedené členské štáty povinnosť vymáhať sumy zodpovedajúce vlastným zdrojom, ktoré boli z dôvodu podvodov vyňaté z rozpočtu Únie.
- 33 Na účely zabezpečenia výberu príjmov pochádzajúcich z DPH v plnom rozsahu, a tým ochrany finančných záujmov Únie, majú členské štáty voľnosť pri výbere uplatniteľných sankcií, ktoré môžu mať formu správnych sankcií, trestných sankcií alebo môže ísť o kombináciu oboch sankcií (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. februára 2013, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 34, a *Taricco*, bod 39).
- 34 V tejto súvislosti však treba v prvom rade uviesť, že trestné sankcie môžu byť nevyhnutné v rámci účinného a odstrašujúceho boja proti niektorým závažným prípadom podvodov v oblasti DPH (pozri v tomto zmysle rozsudok *Taricco*, bod 39).
- 35 Členské štáty tak na to, aby neporušili povinnosti, ktoré im ukladá článok 325 ods. 1 ZFEÚ, musia zabezpečiť, aby v prípade závažného podvodu poškodzujúceho finančné záujmy Únie v oblasti DPH boli prijaté trestné sankcie s účinnou a odstrašujúcou povahou (pozri v tomto zmysle rozsudok *Taricco*, body 42 a 43).
- 36 V dôsledku toho je potrebné sa domnievať, že členské štáty porušujú povinnosti, ktoré im ukladá článok 325 ods. 1 ZFEÚ, keď trestné sankcie prijaté s cieľom potlačiť závažné podvody v oblasti DPH neumožňujú účinne zabezpečiť výber tejto dane v celom rozsahu. V tejto súvislosti musia tieto štáty taktiež zabezpečiť, aby pravidlá premlčania, ktoré sú stanovené vo vnútroštátnom práve, umožnili účinné potláčanie trestných činov súvisiacich s takýmito podvodmi.
- 37 V druhom rade, podľa článku 325 ods. 2 ZFEÚ sú členské štáty povinné prijať rovnaké opatrenia na boj proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Únie najmä v oblasti DPH, aké prijímajú na boj proti podvodom poškodzujúcim ich vlastné finančné záujmy.
- 38 Pokiaľ ide o dôsledky prípadnej nezlučiteľnosti vnútroštátnej právnej úpravy s článkom 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že tento článok ukladá členským štátom povinnosť dosiahnuť presne vymedzený výsledok, pričom táto povinnosť nie je viazaná žiadnou podmienkou týkajúcou sa uplatnenia pravidiel, ktoré sa v týchto ustanoveniach nachádzajú (pozri v tomto zmysle rozsudok *Taricco*, bod 51).
- 39 Prináleží teda príslušným vnútroštátnym súdom poskytnúť plný účinok povinnostiam vyplývajúcim z článku 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ a upustiť od uplatnenia vnútroštátnych ustanovení, najmä v oblasti premlčania, ktoré v rámci konania týkajúceho sa závažných trestných činov v oblasti DPH tvoria prekážku uplatnenia účinných a odstrašujúcich trestov na zamedzenie podvodov poškodzujúcim finančné záujmy Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok *Taricco*, body 49 a 58).
- 40 Treba pripomenúť, že v bode 58 rozsudku *Taricco* boli predmetné vnútroštátne ustanovenia považované za spôsobilé ohroziť splnenie záväzkov uložených dotknutému členskému štátu článkom 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ, ak by uvedené ustanovenia v značnom počte prípadov závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie bránili uloženiu účinných a odstrašujúcich trestov, alebo pokiaľ by stanovili kratšie premlčacie doby pre prípady podvodov poškodzujúcich uvedené záujmy než pre prípady podvodov poškodzujúcich finančné záujmy tohto členského štátu.
- 41 V prvom rade prináleží vnútroštátnemu zákonodarcovi stanoviť pravidlá premlčania, ktoré umožňujú splniť povinnosti vyplývajúce z článku 325 ZFEÚ z hľadiska ustanovení uvedených Súdny dvorom v bode 58 rozsudku *Taricco*. V dôsledku toho tomuto zákonodarcovi prináleží zabezpečiť, aby vnútroštátna právna úprava premlčania v oblasti trestného práva nevedla k beztrestnosti v značnom

prípade závažných podvodov v oblasti DPH alebo nebola pre obvinené osoby prísnejšia v prípadoch podvodov poškodzujúcich finančné záujmy dotknutého členského štátu než v prípadoch podvodov, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie.

- 42 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že skutočnosť, že vnútroštátny zákonodarca predĺžil premlčaciu dobu s okamžitou uplatniteľnosťou, vrátane vytýkaných skutkových okolností, ktoré sa ešte nepremĺčali, v zásade neporušuje zásadu zákonnosti trestných činov a trestov (pozri v tomto zmysle rozsudok Taricco, bod 57, a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva citovanú v tomto bode).
- 43 V dôsledku toho treba dodať, že oblasť ochrany finančných záujmov Únie uložením trestnoprávných sankcií patrí v zmysle článku 4 ods. 2 ZFEÚ do delenej právomoci medzi Úniou a členskými štátmi.
- 44 V prejednávanej veci v čase skutkových okolností vo veci samej nebol režim premlčania uplatniteľný na trestné činy týkajúce sa DPH predmetom harmonizácie zo strany zákonodarcu Únie, ku ktorej neskôr čiastočne došlo až prijatím smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1371 z 5. júla 2017 o boji proti podvodom, ktoré poškodzujú finančné záujmy Únie, prostredníctvom trestného práva (Ú. v. EÚ L 198, 2017, s. 29).
- 45 Talianska republika mohla teda k tomuto dátumu stanoviť, že v jej právnom poriadku patrí tento režim, podobne ako pravidlá týkajúce sa definovania trestných činov a určenia trestov, do trestného práva hmotného a z toho dôvodu podlieha, rovnako ako tieto posledné uvedené pravidlá, zásade zákonnosti trestných činov a trestov.
- 46 Pokiaľ ide o príslušné vnútroštátne súdy, ak majú rozhodnúť v prebiehajúcich konaniach o neuplatnení predmetných ustanovení trestného zákona, musia zabezpečiť, aby sa rešpektovali základné práva osôb obvinených zo spáchania trestného činu (pozri v tomto zmysle rozsudok Taricco, bod 53).
- 47 V tejto súvislosti vnútroštátne orgány a súdy môžu uplatniť vnútroštátne štandardy ochrany základných práv, pokiaľ toto uplatnenie neohrozí úroveň ochrany vyplývajúcu z Charty, ako ju vykladá Súdny dvor, ani prednosť, jednotnosť alebo účinnosť práva Únie (rozsudok z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, bod 29 a citovaná judikatúra).
- 48 Pokiaľ ide predovšetkým o porušenie trestnoprávných sankcií, prináleží príslušným vnútroštátnym súdom, aby sa ubezpečili, že boli zaručené práva obvinených vyplývajúce zo zásady zákonnosti trestných činov a trestov.
- 49 Podľa vnútroštátneho súdu však nie sú tieto práva dodržané v prípade neuplatnenia predmetných ustanovení trestného zákona v rámci konaní prebiehajúcich na tomto súde, keďže na jednej strane dotknuté osoby nemohli pred vyhlásením rozsudku Taricco rozumne očakávať, že za podmienok stanovených v tomto rozsudku článok 325 ZFEÚ uloží vnútroštátnemu súdu povinnosť neuplatniť uvedené ustanovenia.
- 50 Na druhej strane podľa toho istého súdu vnútroštátny súd nemôže určiť konkrétny obsah podmienok, za ktorých má upustiť od uplatniteľnosti týchto ustanovení, konkrétne za predpokladu, že tieto podmienky bránia uloženiu účinných a odstrašujúcich trestov v značnom počte prípadov závažných podvodov bez toho, aby porušil obmedzenia svojej miery voľnej úvahy, ktoré mu vyplývajú zo zásady zákonnosti trestných činov a trestov.
- 51 V tejto súvislosti treba pripomenúť význam tak v právnom poriadku Únie, ako aj vo vnútroštátnych právnych poriadkoch, ktorý má zásada zákonnosti trestných činov a trestov v rámci požiadaviek týkajúcich sa predvídateľnosti, určitosti a zákazu retroaktivity uplatniteľného trestného zákona.

- 52 Táto zásada, ako je zakotvená v článku 49 Charty, ukladá členským štátom pri uplatňovaní práva Únie v súlade s článkom 51 ods. 1 tejto Charty, čo je prípad, keď stanovujú v rámci povinností, ktoré im vyplývajú z článku 325 ZFEÚ, povinnosť uložiť trestnoprávne sankcie pre trestné činy v oblasti DPH. Povinnosť zabezpečiť účinný výber zdrojov Únie tak nemôže byť v rozpore s uvedenou zásadou (pozri analogicky rozsudok z 29. marca 2012, *Belvedere Costruzioni*, C-500/10, EU:C:2012:186, bod 23).
- 53 Okrem toho zásada zákonnosti trestných činov a trestov je súčasťou ústavných tradícií spoločných pre členské štáty (pozri, pokiaľ ide o zásadu zákazu retroaktivity trestného zákona, rozsudky z 13. novembra 1990, *Fedesa a i.*, C-331/88, EU:C:1990:391, bod 42, ako aj zo 7. januára 2004, *X*, C-60/02, EU:C:2004:10, bod 63) a bola zakotvená v rôznych medzinárodných zmluvách, najmä v článku 7 ods. 1 EDLP (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. mája 2007, *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, EU:C:2007:261, bod 49).
- 54 Z vysvetlení týkajúcich sa Charty základných práv (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 17) vyplýva, že v súlade s článkom 52 ods. 3 Charty právo zaručené v článku 49 tejto Charty má rovnaký zmysel a má rovnaký rozsah ako právo zaručené EDLP.
- 55 Pokiaľ ide o požiadavky vyplývajúce zo zásady zákonnosti trestných činov a trestov, treba po prvé uviesť, že Európsky súd pre ľudské práva v súvislosti s článkom 7 ods. 1 EDLP rozhodol, že podľa uvedenej zásady musia trestnoprávne ustanovenia dodržať určité požiadavky prípustnosti a predvídateľnosti, pokiaľ ide tak o definovanie trestného činu, ako aj určenie trestu (pozri ESHP, 15. novembra 1996, *Cantoni v. Francúzsko*, CE:ECHR:1996:1115JUD001786291, § 29; ESHP, 7. februára 2002, *E.K. v. Turecko*, CE:ECHR:2002:0207JUD002849695, § 51; ESHP, 29. marca 2006, *Achour v. Francúzsko*, CE:ECHR:2006:0329JUD006733501, § 41, a ESHP, 20. septembra 2011, *OAO Neftyanaya Kompaniya Yukos v. Rusko*, CE:ECHR:2011:0920JUD001490204, § 567 až 570).
- 56 Po druhé treba zdôrazniť, že požiadavka určitosti rozhodného práva, ktorá je vlastná uvedenej zásade, znamená, že zákon jasne definuje trestné činy a tresty za ne. Táto podmienka je splnená, pokiaľ osoba podliehajúca súdnej právomoci môže zo znenia relevantného ustanovenia a za pomoci výkladu, ktorý mu dávajú súdy, zistiť, aké konania alebo opomenutia zakladajú jej trestnú zodpovednosť (pozri v tomto zmysle rozsudok z 28. marca 2017, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, bod 162).
- 57 Po tretie zásada zákazu retroaktivity trestného zákona bráni predovšetkým tomu, aby mohol súd počas trestného konania buď trestnoprávne postihovať konanie, ktoré nebolo zakázané vnútroštátnym pravidlom, ktoré bolo prijaté pred spáchaním vytýkaného trestného činu, alebo zhoršiť režim trestnej zodpovednosti tých, ktorí sú predmetom takéhoto konania (pozri analogicky rozsudok z 8. novembra 2016, *Ogňanov*, C-554/14, EU:C:2016:835, body 62 až 64, ako aj citovanú judikatúru).
- 58 V tejto súvislosti, ako bolo konštatované v bode 45 tohto rozsudku, požiadavky predvídateľnosti, presnosti a zákazu retroaktivity, ktoré sú vlastné zásade zákonnosti trestných činov a trestov, sa v talianskom právnom poriadku uplatňujú aj na režim premlčania týkajúci sa trestných činov v oblasti DPH.
- 59 Z toho na jednej strane vyplýva, že prináleží vnútroštátnemu súdu, aby overil, či podmienka požadovaná bodom 58 rozsudku *Taricco*, podľa ktorej predmetné ustanovenia trestného zákona bránia uloženiu účinných a odstrašujúcich trestnoprávnych sankcií v značnom množstve prípadov závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, vedie v talianskom právnom poriadku k situácii neistoty, pokiaľ ide o určenie uplatniteľného režimu premlčania, ktorý porušuje zásadu určitosti rozhodného práva. Ak je to skutočne tak, vnútroštátny súd nie je povinný upustiť od uplatnenia predmetných ustanovení trestného zákona.
- 60 Na druhej strane požiadavky uvedené v bode 58 tohto rozsudku bránia tomu, aby v konaniach týkajúcich sa osôb obvinených zo spáchania trestných činov v oblasti DPH pred vyhlásením rozsudku *Taricco* vnútroštátny súd upustil od uplatnenia predmetných ustanovení trestného zákona. Súdny

dvor už totiž v bode 53 uvedeného rozsudku zdôraznil, že týmto osobám mohli byť v dôsledku neuplatnenia týchto ustanovení uložené sankcie, ktorým by sa pravdepodobne vyhli, ak by uvedené ustanovenia boli uplatnené. Na uvedené osoby by sa tak mohli retroaktívne vzťahovať prísnejšie podmienky trestnosti ako podmienky platné v čase spáchania trestného činu.

- 61 Pokiaľ by vnútroštátny súd bol tak vedený k záveru, že povinnosť upustiť od uplatnenia predmetných ustanovení trestného zákona je v rozpore so zásadou zákonnosti trestných činov a trestov, nebol by povinný splniť túto povinnosť, a to ani v prípade, ak by splnenie tejto podmienky umožnilo napraviť vnútroštátny stav, ktorý je v rozpore s právom Únie (pozri analogicky rozsudok z 10. júla 2014, Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, body 58 a 59). Ako bolo konštatované v bodoch 41 a 42 tohto rozsudku, prináleží teda vnútroštátnemu zákonodarcovi, aby prijal potrebné opatrenia.
- 62 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prvú a druhú otázku odpovedať tak, že článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť, aby v rámci trestného konania týkajúceho sa trestných činov v oblasti DPH upustil od uplatnenia vnútroštátnych ustanovení v oblasti premlčania patriacich do vnútroštátneho hmotného práva, ktoré bránia uloženiu účinných a odstrašujúcich trestných sankcií v značnom počte prípadov závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Únie, alebo ktoré stanovujú kratšie premlčacie doby pre prípady závažných podvodov poškodzujúcich uvedené záujmy než pre tie, ktoré poškodzujú finančné záujmy dotknutého členského štátu, iba ak by takéto upustenie od uplatnenia viedlo k porušeniu zásady zákonnosti trestných činov a trestov z dôvodu nedostatočnej určitosti rozhodného práva alebo z dôvodu retroaktívneho uplatnenia právnej úpravy, ktorá stanovuje prísnejšie podmienky trestnosti ako podmienky platné v čase spáchania trestného činu.

O tretej otázke

- 63 Vzhľadom na odpoveď na prvú a druhú otázku nie je potrebné odpovedať na tretiu otázku.

O trovách

- 64 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Článok 325 ods. 1 a 2 ZFEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že ukladá vnútroštátnemu súdu povinnosť, aby v rámci trestného konania týkajúceho sa trestných činov v oblasti dane z pridanej hodnoty upustil od uplatnenia vnútroštátnych ustanovení v oblasti premlčania patriacich do vnútroštátneho hmotného práva, ktoré bránia uloženiu účinných a odstrašujúcich trestných sankcií v značnom počte prípadov závažných podvodov poškodzujúcich finančné záujmy Európskej únie, alebo ktoré stanovujú kratšie premlčacie doby pre prípady závažných podvodov poškodzujúcich uvedené záujmy než pre tie, ktoré poškodzujú finančné záujmy dotknutého členského štátu, iba ak by takéto upustenie od uplatnenia viedlo k porušeniu zásady zákonnosti trestných činov a trestov z dôvodu nedostatočnej určitosti rozhodného práva alebo z dôvodu retroaktívneho uplatnenia právnej úpravy, ktorá stanovuje prísnejšie podmienky trestnosti ako podmienky platné v čase spáchania trestného činu.

Podpisy